

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію Гідори Алли Леонідівни
«Терміносистеми правових актів ЄС (на матеріалі англійської,
німецької, французької та української мов)»
на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук
за спеціальністю 10.02.15 – загальне мовознавство**

У період активного становлення правової держави, її розвитку і вдосконалення однією із найважливіших є проблема вивчення, систематизації і узагальнення юридичної термінології, а також її правильного використання як професійними юристами, так і майбутніми фахівцями. Вирішення актуальних питань сучасної правознавчої науки неможливе без знань певних мовних особливостей. Як справедливо зауважив Анатолій Борисович Венгеров: «...визначення юридичних понять це не якась казуїстика чи схоластика, а, навпаки, надзвичайно важлива наукова і практична справа, якщо згадати, що за всім цим стоять живі люди, їх діяльність, благополуччя, а іноді й життя».

Правнича термінологія починала утворюватися одночасно з виникненням права. Перші юридичні документи є основними джерелами виникнення правової термінології, юридичних словосполучень і конструкцій. Важливою рисою правничих термінів є їх тісний зв'язок із різними політичними і правовими теоріями, науковими напрямами, певними суспільними традиціями, правовим досвідом. Але напряму терміносистема правових документів пов'язана з мовою.

Проблема української правничої термінології водночас відображає як мовно-етнічний, так і державно-правовий розвиток нашого суспільства. А її розв'язання прискорить багато етнодержавних процесів. Дана проблема є необхідною умовою нормального функціонування всіх державних і громадських інститутів. Від точного значення терміна, вжитого у тексті нормативно-правового акта, залежить доля і життя багатьох людей.

Отже, представлена на розгляд дисертація є важливим і актуальним, комплексним і завершеним аналізом системи термінів правових актів ЄС. У роботі представлена систематизація термінів правових актів за структурними та семантичними показниками. Комплексність дослідження і результатів підтверджує порівняння чотирьох мов, а саме української, англійської, німецької та французької. Правові акти раніше досліджувались великою кількістю як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Дослідження проводились на матеріалі однієї або декількох мов, але не чотирьох, що і є унікальністю даної роботи і надасть більш вивірені і достовірні результати.

Дисертація Гідори Алли Леонідівни характеризується науковою новизною. Не дивлячись на те, що даною темою займалась значна кількість науковців - робота здобувачки є першою, метою якої є виявити й обґрунтувати особливості терміносистем правових актів ЄС в англійській, німецькій, французькій та українській мовах. Власним здобутком дисертантки є здійснення всебічного аналізу правових актів у системі фахової мови права ЄС, характеристика екстралінгвальної і лінгвальної організації правових актів, дослідження словотвірних моделей. В роботі подано словотвірний та структурний аналіз термінів правових актів, аббревіація, як продуктивний спосіб творення термінів.

Опрацьований теоретичний матеріал вказує на розуміння авторкою представленої літератури та сучасних дослідників в галузі лінгвістики фахових мов, термінознавстві, загального та порівняльного мовознавства, засвідчує високу фахову ерудицію дослідниці і доводить її досконале розуміння необхідного наукового апарату. Авторка досконало володіє і оперує термінологічною базою необхідною для проведення дослідження. В дослідженні об'єднані всі характеристики текстів правових актів ЄС в порівнюваних мовах

Загалом, мета дослідження звучить актуально, а сформульовані завдання логічно з неї випливають і поетапно реалізуються у процесі розгортання змісту роботи. Робота побудована логічно. Дисертацію Гідори

Алли Леонідівни можна назвати завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані практичні результати, які можуть бути використані надалі.

Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, відповідно висновків до кожного з них, загального висновку, списку використаної літератури, списку довідкової літератури та лексикографічних джерел, списку ілюстрованого матеріалу, додатків і глосарію.

У дисертації проведено значний аналіз теоретико-методологічної бази (281 джерело) та розроблено комплексну методику її дослідження. Список використаних джерел є тематично обґрунтованим, охоплюючи основні теоретичні праці, які присвячені проблемам пов'язаним з темою дослідження. Загалом дисертація має теоретичну вагомість і практичну цінність. У роботі детально вивчено праці відомих теоретиків та практиків з окресленої тематики, що дозволило, спираючись на результати їхніх досліджень, сформулювати мету і завдання дисертаційної роботи та дійти власних висновків. Слід відмітити вагомий обсяг опрацьованого матеріалу 3314 сторінок і корпус термінів правових актів -7900 одиниць. Опрацьовано документи різних років, що виявить особливості термінології різних років і їх зміну.

Мета дисертаційної роботи, що базується на вирішенні низки конкретних завдань, досягнута. Робота є добре структурованою, матеріал в цілому викладено логічно та послідовно.

Науковий виклад у дисертації Гідори А.Л. ведеться ясною, зрозумілою літературною мовою, яку в цілому характеризує чітка логіка і структурованість побудови наукового вислову. Робота характеризується логічною зв'язністю тексту та наявністю обґрунтованих, вивірених дослідженням висновків.

Однак проведене дослідження не позбавлене й певних незначних недоліків, зокрема, зазначаю нижче міркування щодо позицій, які викликають зауваження, виглядають недостатньо аргументованими,

дискусійними чи такими, що потребують уточнення. Отже, висловлюю побажання і зауваження, які жодним чином не заперечують наукової цінності проведеного дослідження, а лише, сподіваюся, сприятимуть підвищенню якості і вдосконаленню подальших досліджень авторки.

1. В назві розділу 3 є поняття досить дискусивні з точки зору науковців, а саме екстралінгвальний і вербальний. Частіше їх називають як лінгвальний та екстралінгвальний (або мовний і позамовний, або вербальні, словесні, побутові та ситуативні).

2. С.7 Доцільно указати дату документу Угода про асоціацію...2014

3. Як було встановлено, що саме у 70% документів мовою оригіналу є англійська?

4. С.10 Використання пасивних конструкцій сприяє безособовому викладу фахової інформації (загальновідомий факт, який не може бути винесено на захист).

5. С. 10 П.3. Середня кількість слів – 24,6? Слово ділиться? Краще вказати кількість слів від – до.

6. С.22 вказано, що 72% законодавчих текстів ЄС написані англійською мовою, 14-французькою, 2,8 – німецькою і 10,8 іншими мовами. Як Ви вважаєте чим обумовлюється такий розподіл серед мов? Чому превалює саме англійська?

7. С. 28 – розглядається поняття «термін», с. 29 – «поняття». В чому основні відмінності цих слів? Чи є в них щось спільне?

8. С.111,112 подано порівняння лише двох мов із чотирьох хоча у висновках с.124 присутня фраза - «іншими мовами».

9. С.169 у висновках зазначено, що для морфологічного рівня фахових текстів права ЄС характерна номіналізація (до 30% іменників). Попередньо в розділі зазначаються і прикметники, дієслова і прислівники. Можна було дати статистичні данні в процентному співвідношенні і про зазначені частини мови.

10. В додатку замість прикладів поданих на 4-х мовах можна було подати розширений глосарій термінів.

Утім, поставлені запитання та висловлені зауваження не впливають на загальну високу оцінку дисертаційної роботи Гідори А.Л., основні результати якої є науково обґрунтованими і принципових нарікань не викликають. Достатня кількість публікацій та автореферат в повній мірі відображають всі основні ідеї роботи.

Вважаю, що кандидатська дисертація Гідори Алли Леонідівни є завершеним, виконаним на високому рівні науковим дослідженням, що робить внесок у вирішення актуальних проблем вітчизняного мовознавства. Дисертація відповідає вимогам "Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.15 – загальне мовознавство.

Офіційний опонент,
кандидат філологічних наук,
завідувач кафедри теорії та практики
перекладу з англійської мови
Чорноморського національного
університету імені Петра Могили

О.О.Головнєва-Коппа

Підпис О.О. Головнєва-Коппа засвідчую
Начальник ВК О.А. Саєнко

Підпис к.філол. н., О.О. Головнєва-Коппа
засвідчую: Вчений секретар
СНУ імені Петра Могили, к.полит. н.

М. В. Орленко